

APĂRAREA NAȚIONALĂ

organ național independent.

Apare: Miercuri, Vineri și Duminică.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
strada Carolinei Nr. 5.

ABONAMENTELE:

Pentru monarhia austro-ungară:
Pe un an 24 cor., 6 luni 12., 3 luni 6 coroane.
Pentru România și străinătate:
Pe an 25 franci, 6 luni 13 franci, 3 luni 7 franci.
Abonamentele se plătesc înainte.

Proprietari și editori:

Dr. Eusebie Antonovici, cand. de adv.
Valerian Halip, notar.
Constantin Jescu, țăran.
Vasile Maghior, paroh.
Dorimedont Vlad, inv. sup.

INSERTIUNILE:

Un rind petiț sau spațiul său coastă pentru publicarea odată 12 bani, de două ori 18 bani, de trei ori 24 bani. — Reclame la finea textului coastă șirul de petiț 50 bani.

Prenumeratiunile se primesc la administrație; Inseratele la „Societatea tipografică bucovineană” în Cernăuț.

Epistole nefrancate nu se primesc. — Manuscriptele nu se înapoiază

Un număr costă 20 bani.

Cernăuț, 19 Octombvre 1907.

În numărul 73 de Duminică 29 Septembrie a. c. am amintit, că la adunarea învățătorilor din Cernăuț, ținută la 21 a lunii trecute, marale făuritor de legi, Aurel Onciul cu o sumedenie de cifre a încercat să documenteze că țara noastră e materialicește foarte bine situată, că despune de mijloacele abundante și că, dacă va urma sfaturilor sale, va avea la dispozițiune nu numai sumele necesare pentru urcarea lefilor învățătorilor, ci va avea și un plus de multe milioane. Tot la aceasta adunare neîntrecutul legislator s'a legat față de aproape 600 învățători cu cuvîntul său, că cu toate puterile sale va stărui ca proiectul de lege referitor la urcarea salariilor învățătorilor să fie primit în forma, în care a fost înaintată dietei, și că nu va concede nici o schimbare, precum nici cînd nu va da mîna sa să facă vre un compromis, care ar tînde la schimbarea vre unei stipulațiuni din acest proiect. Am întonat în acest articol că noi și cu noi întreaga țară am presupus, că dl Aurel Onciul în calculările sale și-a fi dat silință să evite ori ce greșeală și că cifrele iuduse de d-sa înaintea adunării învățătorilor au să fie veritabile și concluziunile sale logice, căci învă-

țătorimea, care a jertlit pentru acest demagog atita, are dreptul să pretindă, că dl Onciul cel puțin odată în viața sa se arată ca barbat cinstit și franc.

Espunerile dlui Onciul au și fost primite de întreaga adunare cu vie satisfacție, căci toți erau de părere, că argumentele aduse de dsa au fost bine chibzuite și prin urmare o desamăgire escluză. Dar urma a arătat, că acel Aurel Onciul, care cu vorbele-i dulci a știut să determineze pre învățătorii noștri să-i urmeze orbiș, să se pună de dragul dsale în contrazicere cu popor și preuțime și funcționari, *cu însa-și convingerea proprie*, acel Aurel Onciul pe care'l priveau ca model de bărbat desinteresat și onest, acel Aurel Onciul care era idolul învățătorimii și steua lor conducătoare, nu e nimic alta decît un escrocher politic, un egoist fără margiui, un Efi-altes.

Cu toate că proiectul de lege din chestie a fost primit de secția finanțiară în forma, în care a fost înaintat dietei, cu toate că dl Onciul s'a fost legat cu cuvîntul să nu conceadă nici o schimbare și să nu încheie în această afacere nici un compromis, el a fost primul, care a uitat de cuvîntul dat, a uitat de serviciile aduse lui de învățătorime,

a uitat de starea miseră în care trăesc sute de învățători cu mii de familianți, a uitat de luptă înverșunată ce acești învățători au în-cins-o în interesul dsale și i a trădat, dînd mîna sa de ajutor la facerea compromisului mizerabil, care de o dată a spulberat toate speranțele învățătorilor.

Noi din capul locului nu am avut încredere în espunerile și cifrele dlui Onciul; dar totuși n'am crezut că dsa va îndrăzni să-și bată joc de o stare întreagă cu atita frivolitate, ci ni-a plăcut a crede, că cel puțin o unică dată în viața sa dsa se va arăta ca un fiu al poporului cu tragere de inimă pentru obîrșirea sa; nu isă tot aceea a crezut și învățătorimea, care'l slăvea ca pe un mesias; acumă și ea s'a convîns, că totul a fost numai o farză mișelească, căci cvota ce o primește în plus din urcarea lefilor e atit de minimală, încit nu ajunge nici pentru o păreche de cioboșele. Avem știre pozitivă că dacă nu s'ar fi făcut faimosul compromis, proiectul de lege ar fi primit înalta sancționare, și adaosurile, cari erau preliminate, ar fi fost plătite. Dl Onciul le-a știut aceste și totuși dsa a acceptat compromisul nenorocit. Numai decît trebuie să ni punem întrebare: ce l-a determinat

pre dl Onciul să uite de cuvîntul dat și să tradeze cauza, pentru a cărei realizare — după cum zicea dsa — trăește și luptă? Deslegarea acestei întrebări e foarte ușoară, și pentru dl Onciul, care aderează priucipiului, că *cămeșa e mai aproape decît sumanul*, foarte naturală; e adecă la mijloc persoana *cummatului său*, a dlui Florică Lupu, acel mare și neprețuit naționalist, care numai cu ajutorul învățătorimii a ajuns să fie membru în comitetul țării și prezident — provizor — la banca țării, care astăzi însă se sfieste să întindă mîna unui învățător, din cauză că are teamă să nu-și murdărească minile.

În prima linie acestui desinteresat bărbat și prieten al învățătorimii este de mulțămît compromisul cel nenorocit, *căci* — așa se svenește — *Aurel, avînd în vedere stabilizarea dlui Florică Lupu ca prezident la banca țării, a uitat de toată învățătorimea și de promisiunile date acestei stări și a cedat.* Se'nțelege că în urmă dsa a fost interpelat din toate părțile și i s'au făcut grele reproșuri, că numai prin cedarea sa a putut să se facă compromisul din chestie și că a călcat cuvîntul dat la aproape 600 învățători. *Cu cinizmu-i cunoscut dsa a respuns — după cum se svenește, că tot ce*

FOIȚA.

Memento!

De la Romîni peste hotare
Resună ear un sgomot mare,
Ca un orcan ce vine'n sbor —
O, Doamne! oare ce să fie?
O, câte patimi și urgie
Vor încerca acest popor!

Voi preuți! spuneti rugăciune
Să facă Domnul o minune,
Să treacă și acest păhar —;
Căci dacă ear e revoltare,
Atunci e neamul de perzare,
Destinul lui e trist ș'amar —

Și voi, ce stați axi la putere,
Dați la popor ce el vă cere,
Sărmanul, nu'l lăsați de jaf —;
Căci foamea care roade'n oase

Va naște fapte fioroase
Și va preface legea'n praf!

Ear Tu, o rege, fiu aminte
De-acele fapte mari și sfinte
Cînd cu Romîni ai luptat —
Doar' vezi — aceasta e ostirea
Cu care ai găsit mărîrea,
Prin care Tu te-ai înălțat!

Vrei parte Tu de la vecie,
Desteaptă-te din letargie,
Ce ține neamul zugrumat —
Atunci vei fi un rege mare
Și'n cartea lunei seculare
Vei fi cu drept încoronat!

Hatna 14 Octombvre 1907.

V. Kalmucki.

Traduceri din Goethe.

I.

Intăia pierdere.

Ach, acele zile mîndre
De amor întăi veni-vor,

Cine va răpi o oară
Timpului încintător.

Singur sfășiu a mea rană
Și cu jalea rennoită
Plîng norocul cel pierdut.

Ah, veni-vor cele zile,
Timpul cel încintător!

II.

Resimțire.

Dacă vile's în floare,
Vinul fierbe'n poloboace,
Rozele cînd ard la soare,
Nuștiu, ce să mai aștept.

Lacrimi peste buci se'ndeașă,
Cit mă'nvirt încolo'n-coace:
Simt că'i poftă nențeleasă,
Ce mă mistuie în piept.

Și'n sfîrșit îmi vine-a spune,
Las astimpărul să joace —
Cumcă'n vromi așa nebune
Doris mă iubea cu drept.

III.

Prezența.

Toate te prevestesc!
Cînd soarele mindru resare,
Sper că'l urma-vei curînd.

Dacă'n grădină apari,
Însă'ti ești roză 'ntre roze
Ș'odată crinu 'ntre crini.
Dacă tresalți în joc
Se mișcă și stelele toate
Cu tine și'n jurul tău,

Noapte! O, noapte d'ar fi!
Iată că întreci chiar al lunei
Luci lin, ademenitor.

Dulce mă,mbii acum,
Și florle, lună și stele
Ție, o soare'ti zimbesc.

Soare! și mie să'mi dai
Izvorul seninilor zile:
Viață eternă presimt.

B.

a zis dsa la amintita adunare relativ la urcarea lefilor învățătorilor a fost numai o figură oratorică și că el a fost necesitat să liniștească învățătorimea, care prea l molesta cu fel de fel de ruși.

Purtarea dlui Onciul în această afacere a fost atât de mizerabilă, încât nu avem cuvinte să o caracterizăm duple cum merită. În această afacere dsa și-a arătat arama, a arătat că tot ce a vorbit și făcut pînă acuma a fost minciună și că la el interesul său propriu și al rudelor sale e mai presus de totul; dsa a arătat că simțămîntul de mulțămire la el nici nu există și că el pre toți, cari l-au ajutat, i-i privește de dobitoace, ce și-au împlinit numai datoria. Dar de la un caracter cum e dl Aurel Onciul, care din interes pur personal a desmîntit chiar știrea, adusă de un jurnal din Viena la timpul său, despre căsătoria sa săvîrșită în ziua cutare, pe motivul că nu ar fi el acel ce s'a căsătorit, temîndu-se să nu piardă protecțiunea unui bărbat cu influență, nici nu putea nime pretinde mai mult. Despre faptele sale în afacerea învățătorilor, are să dea dsa samă întregii învățătorimi și familianților acestei, cari la timp potrivit, vor ști să se socotească cu el.

Demonstrația învățătorilor.

În ultimul nostru număr am vorbit de demonstrațiunea, ce a fost înscenată o învățătorimea din țară în ziua de 5 Octomvrie pentru a determina dieta țării ca să primească proiectul de lege relativ la urcarea lefilor învățătorilor, în forma, în care fusese înaintat acestui corp legislativ. Cu toate că articolul respectiv a fost scris de un bărbat inițiat în afacere, ni s'a reproșat că noi am fi de părere, că învățătorii nu ar avea dreptul să demonstreze și că special în ziua amintită li-a lipsit ori ce legitimație la aceasta demonstrațiune. În virtutea și cadrele existente toată suflarea are dreptul să demonstreze și noi vom fi cei de pe urmă, cari vom nega învățătorimii

legitimația de a se uza de acest drept, care în zilele din prezent este o armă pe cât de cinstită, pe atît de puternică întru ajungerea unui oareșcare scop. Din contra, noi am fost și suntem de părerea, că învățătorimea a fost necesitată să facă aceasta demonstrație și că dacă n'ar fi făcut-o nici acel mic avantaj, ce l-a ajuns, nu l-ar fi ajuns, căci prietenii ei preținși în momentul critic i-a întors spatele; a fost necesitată să demonstreze contra faimosului compromis, prin care au fost nimicite miile de speranțe. Și noi totdeauna ne-am bucurat, cînd am avut prilej să vedem pre cineva că pentru ajungerea dreptului său iea la mîna arma, ce i-o condece legea.

Chiar zilele din urmă ni-a venit știrea, că învățătorimea proiectează earăși o demonstrațiune, spre care scop s'a constituit un comitet; acesta are să caute să vină în contact cu întreaga învățătorime, ca în modul acesta să poată da acestei demonstrațiuni mai mare forță.

Și ne-am bucurat la auxul acestei știri, nu din cauza că aceasta demonstrațiune e îndreptată contra contrarilor noștri politici, a așa numiților democrați, ci din cauză că vedem, că acest corp știe a lupta pentru drepturile sale. Sîntem îndreptățiți a crede, că în scurt ne vom întîlni la o mare adunare, unde vom avea prilej să auxim condamnarea activității democraților, cari numai bine nu ne-au adus în țară. Proteste energice se rădică deja în contra democraților și socoteala pe care o s'o ceară învățătorimea romîna delu ei, nu va fi tocmai blîndă; dar în fine ei au să-și deie sama de faptele lor.

Noi dacă am fi fost în trecut sau am fi în prezent învățătorimii răuvoitori, nu am fi încercat tot chipul să arătăm că preținșii ei amici vinează numai interese egoiste și nu am fi dorit să trecem de pro- roci mincunosi, cînd susțineam că

bărbați de pînura lui Florică Lupu și Aurel Onciul tind să tragă toată lumea pe sfoară. Acuma toți acei, cari au format garda acestor doi demagogi, au venit la convingere că într'adevăr ei nu au fost alta, decît spite la scara, pe care acești fii ră-tăciți s'au urcat la mărire, și ajunși odată sus, nu mai au lipsă de scară, crezînd că nu vor mai trebui nici cînd să se deie jos.

Dar faptă fără resplată nu există și cel ce prea tare se înalță cu alîta mai jos pică.

Agitații democratice.

De o bucată de timp în coace faimosul ziar — revolver favorit al dlor Lupu și Onciul — »Voința popului« în fiecare număr aduce articoli de mai multe pagini, cari se ocupă foarte intensiv cu persoana deputatului naționalist Dr. Constantin Isopescu-Grecul. Sîntem depinși a cetii în acest ziar numai înjurături și sudalme la adresa tuturor naționalistilor și mai ales a membrilor din comitetul național, din care cauză nu li-am dat acestor articoli nici o importanță, convingîndu-ne că sînt scriși ori de atot defăimătorii Florea Lupu și Aurel Onciul, sau de un becisnic rătăcit, care de dragul a cîtorva coroane, ce le primește de la mecenantele Floare, se sirguește a împrôca pe toți cei nominați de șeful său, cu înjurături grosolane. De astă dată trebuie să luăm cont de acești articoli, deoarece ni-am procurat știrea pozitivă, că ei sînt scriși de însuși fostul contracandidat, de administratorul silvii Ioan cav. de Cuparencu. Ce impresie penibilă face un astfel de articol scris de un »cavaler« la adresa fostului său advezar și-o poate închipui ori ce bărbat cinstit; și cît de decăzut moralicește trebuie să fie un astfel de bărbat, care spre a sgudui pozițiunea dlui Isopescu în parlament, își ia refugiu la astfel de fapte urgisite, poate s'o vadă acela, care a citit acești articoli. Dacă dl Cuparencu dorește — și el o dorește numaidecît — vom putea servi și noi cu cîteva cazuri

concrete din lupta sa electorală și viața sa politică; vom veni cu ade-văruri, povestind, că dsa șede toată vremea la Skibinewski și face planuri cum să-l scoată pe dl Isopescu din deputăție și ce pași cinstiți trebuie să facă dsa spre a anula alegerea dlui Isopescu; cum împăr-tește dsa lemne la cei nevoieși și cum a solicitat ajutorul mai multor deputați, pentru anularea alegerii dlui Isopescu. Vom arăta lumii ce fel de naționalist e dl Cuparencu, care nu se sfiște să solicite chiar ajutorul »de femei« în ajungerea scopului său. Vom descrie chiar scene, ce ni-au procurat plăceri deosebite, cînd am discutat cu alți bărbați, inițiați în afacerea aceasta, armele de luptă ale dlui Cuparencu. Cu toată rezerva ce ne-o impunem, vom divulga și niște momente, cari vor fi în stare să-l cam compromită pe dl Cuparencu ca naționalist și politician.

Indeosebi însă nu vom ezita de a cere scutul autorităților judecătorești față de espectoratiunile dlui Cuparencu către poporenii că: »insuși Împăratul nu este conșeles cu alegerea dlui Isopescu, ci dorește să-l vadă în sfatul țării pe dl Cuparencu«, deoarece astfel de enunțiațiuni se apropie de »leza Majestatis«. De ocazdată ni impunem încă rezervă, căci dl Cuparencu e funcționar public, și ca atare ar putea ușor avea mari neplăceri. Il avertizăm însă să abandoneze acest mod de luptă și să înceteze cu bîrfeli la adresa dlui deputat Isopescu, căci la din contra voia afla ac și pentru cojocul său. Sapienți sat.

Diracția bunurilor.

E timpul vinatului de cerbi și chestia cu care ne vom ocupa deci actuală. Vinătoarea de cerbi e un sport, căruia se poate numai acela delica, care dispune de mijloace materiale de tot mari. Tocmai din cauza aceasta terenurile de vînătoare din țările învecinate aduc venituri anuale foarte considerabile. E cunoscut că în Ungaria și Galiția vînatul acesta nu se dă în arîndă ci de regulă se fixează un preț pînă la mie de coroane pentru repunerea unui cerb, așa că dacă cineva are

Teatru.

Amice! cu încheierea dietei a dispărut și seria tragicomediilor politice de pe planul vieții din capitală. Redesteptat ca dintr'un vis rău, ce și-a turburat liniștea odihnei, te vezi, vrînd nevrînd transpus în monotonia traiului de toamnă și vrînd nevrînd te bucuri a fi schimbat după munca zilei sceneriile salei dietale cu cele ale teatrului.

Un spirit pacinic domnește aici în domeniul muzei, un spirit blind ce-i face pe toți să simtă de-o potrivă.

Puterea sugestivă învinge ori ce patimă trăești și simți cu acești interpreți ai unei lumi visate de geniul diferiților autori. Și cum s'ar putea altfel, cînd e vorba de artă?

O mîna de oameni, ce dispun de voința întregului auditor, o mîna de oameni cari trăesc mai mult pentru entuziasmul publicului, decît de dragul existenței zilnice.

Cit sentiment, cită bunăvoință și cită muncă istrăvesc acești actori pentru a fi apreciați de toți și n'țeleși numai de puțini.

Ar fi o critică nejustă, să mă ocup de fiecare din ei, fără să-i fi pătruns măcar în cîtva individualitatea, fără să fiu convins de cea ce știe, ce vrea și ce poate presta.

Decît o laudă din curtuosie mai bună o dojană din convingere; o critică decorativă nu e decît reclamă. Și de aceasta n'au ei trebuință. Impresia generală imi impune dătorința, să-i țin mai pe sus, decît să aibă lipsa a se introduce prin mijloace de puțin gust.

Dovadă e, că simpatia publicului întreg, cît și a pușinilor cunoscători de cauză, este pe partea lor.

Cine le-a văzut jocul — cu greu să renunțe de-ai vedea și asculta mai odată.

Astfel satisfac ei pe deplin așteptărilor și noul teatru a devenit un adevărat focar și punct de atracțiune pentru toți, cari iubesc arta.

Constat cu multă plăcere, că și frecvența teatrului s'a urcat — încît de multe ori nu affi măcar un loc de stat — cea ce în analele Cernăuțului înseamnă un pas spre progres moral — un pas de-a pune capăt meseriei demoralizătoare a umbrelor de noapte.

Tu știi, amice, ce vroesc să-ți spun. De cîte ori nu ne-am îngreșat vîzînd tineri nevîrstnici ce-și cheltuiau paralele părinților pentru'n cîntec, la'l cărui auz și cel mai simplu sătean ar fi scuiat.

Pre toți aceia și mai mulți alții de seama lor îi vezi azi adunați în teatru.

Cui să-i ascriu meritul de-a fi schimbat gustul spre bine?

Directorul »Klein« seamănă a fi gîcit gustul publicului Cernăuțean întrunind puteri artistice de prima ordine.

E de așteptat, că sfetnicii și înțelepții orașului vor ști să aprecieze zelul dlui Klein, care cu multă jertfă și gust distins a inaugurat o noaună eră de plăceri.

Nu cunosc multe teatre — amice — însă vorbind odată de-al nostru, trebuie să cedez ce zic alți cunoscători mai vechi și cu mai multă experiență: că ar pute intra în concurență cu multe altele din apus, cari se bucură de un renume bine întemeiat.

În zelul de a te informa cît se poate de bine despre traiul meu — paremi-se c'am ajuns prea deperte cu darea mea de samă.

Dară nici nu puteam altfel; trebuiam să-ți spun că pe lingă stădiu duc și un alt trai de scară, care-mi corespunde foarte mult.

Cu toate aceste nu pot să-ți tînuiesc durerea ce mi se furîșează în suflet cînd gîndesc că nu mi-i dată, să gust aceste plăceri într'o limbă, ce mi-ar desmierda auzul mai mult.

Tu știi de care-i vorba.

O știi și-o vorbești și-o iubești și Tu și nu te vei mira, cum nu mă mir nici eu, că încă n'am ajuns zilele fericite ale unui teatru național — cînd aristocrația noastră intelectuală stă nepăsătoare chiar față de diletantism (vezi Rădăuțul în luna Iunie a. c.), necum să sprijinească ideea unui teatru național permanent.

Germîni din Rădăuț au o casă frumoasă națională cu o sală de teatru întocmită după proiecte de tot moderne, pecînd Romîni deacolo cu sfetnicii tirgului în frunte sau grăbit a dobîndi încă înainte de mulți ani concesiunea pentru bătuturi spirituoase.

pasiunea de a împușca unul sau mai mulți cerbi, trebuie să plătească pentru fiecare cerb suma de 1 mie de coroane. În fiecare an pe timpul toamnei se pot ceta în jurnalele vânătoarești anunțuri referitoare la vînatul cerbilor sub condițiile indicate și aflucțiunea vânătorilor e atât de mare, încît ofertele nu pot satisface dorințelor tuturor. E natural, că sub atari condiții numai acele persoane pot să-și satisfacă pasiunea, cari dispun, după cum am amintit, de mijloace de tot abundante. Cu totul altfel sînt referințele la fondul nostru religios. Aici toți aristocrații cu punga strînsă și protejii ministeriului și a direcțiunii își află terenul lor, pe care își pot împlini pasiunile vânătoarești pentru sume curat bagatele. Abstrăgînd de la împrejurararea, că administrația fondului nu află de bine a scrie după metoda obicinuită în celelalte țări, oferte referitoare la vînatul cerbilor, ea nici nu observă macar procedeul cel mai simplu și imparțial, care s'ar impune, adică aducerea la licitație a terenelor de vînătoare. Cauza e foarte explicabilă, căci în ambele cazuri nu le-ar fi dată diferiților șefi ocazia a satisface ambiției lor personale de a achita o strîngere de mînă sau zîmbetului unui aristocrat monoclat cu permisiunea de a vîna pe terenul fondului gratuit. Ca să documentăm cele zise, vom estrage din cele multe cazuri numai unul, care dovedește pe deplin cele afirmate mai sus. Terenul cel mai bun de vînătoare din ocolul Margina în suprafața de 10.000 de hectare îl ține în arîndă contele Palfi, care a plătit în de-urs de nouă ani pentru vînătoare aceasta suma totală de 12.000 de cor. În timpul acesta a împușcat respectivul 104 cerbi, cari tăxați după prețurile din țările învecinate, reprezintă o sumă de 104 mii de coroane, pe lingă care arînda de 12.000 de coroane, plătită de contele Palfi, e curat o bagatelă. În celelalte ocoale referințele sînt și mai rele, căci acolo taxa pentru un cerb scade chiar sub suta de coroane.

De aici se vede în ce mod administrează direcțiunea și ministe-

Ce să le zic prietene! Destul de regretabil, dară n'am putut învinge slăbăciunea, de a înregistra un caz atât de intristător, cu toate că nu încap în marginile estetice. Ei ce să-mi fac? Ce-mi rămîne alta decît să mă deprind a admira și arta stăină, dacă-mi dai voie s'o numesc astfel. Căci arta adevărată e mai pres de îngustul fixat de diferitele națiuni, numai haina în care mi se prezintă e alta, decît cea ce-o dolesc.

Nu știi ori de Ți-am spus-o destul de chiar, poate din cuvintele marelui Mommsen vei înțelege-o mai bine: »Der geheimnisvolle Zauber, den die Sprache auf die Menschen ausübt, hängt nicht jeder beliebig gelernten, sondern einzig und allein der Muttersprache an.«

Dacă cumva Te-au urit espunerile mele spune-mi-o — dară de nu, dă-mi voie să-ți mai comunic unele și altele despre actori și diferitele piese.

Primește asigurarea, că nu voi devia de la temă. Te săluta al tău Sever.

riul averea strămoșilor noștri, încredințată din partea Maiestății Sale forurilor acestora. Și apoi pretind domni să nu se amestice nime, nici chiar deputații, în chestiile administrației lor nostime, că nu sînt obligați să reproșeze la interpelări, de oarece sînt rezonabili numai Maiestății Sale. Doar' nu ne-or face dlor a crede, că împăratul are știrea de toate detaliile administrației și dispune de timpul a se ocupa zilnic numai cu fondul nostru. După părerea noastră e chiar o datorință a deputaților să se amestice în toate afacerile aceste, căci numai așa poate a să ajungem cu timpul de a îndruma o administrație rațională la fondul nostru. Au de au se concentrează pe timpul toamnei o mulțime de aristocrați cu și fără sabie în codrii Bucovinei, dintre cari mulți nu plătesc nici o lițcaie. ci vinează grătit din grația ministeriului și a șefului direcțiunii, indeosebi în ocoalele, unde vînatul nu e arîndat ei administrat în regia proprie. După numărul cerbilor împușcați în decursul ultimilor 10 ani se urcă suma, care ar fi fost trebuit încasată la 800.000 de coroane, pe cînd arînda plătită ajunge abia suma de 80.000 de coroane, vră să zică tocmai a zecea parte. Sub atari împrejurări nu ne putem mira, dacă averea fondului nu prosperează și dacă neajunsurile bisericii noastre nu se pot acoperi din veniturile fondului. Unde am fi noi astăzi cu casele parohiale și ale cooperativelor, dacă numai venitul acesta depe vînat s'ar fi încasat și dedicat scopului amintit. Apoi să mai zică cineva că fondul e administrat bine și dnu de la fond să mai aibă curajul a declina orice rezonabilitate de la ei referitoare la faimoasa administrare a fondului. Dacă deputații noștri vor să-și manifesteze zel pentru biserică, țară și popor, nu vor putea fără a se întrepune cu tată autoritatea lor pentru a delătura inconveniente înrădăcinate de un deceniu în administrația fondului religios.

Nebunie ori idiotie?

Organul d-lui Florică Lupu, care cu nedreptul poartă numirea »Voința poporului«, deoarece de fact acest organ e voința proprie a D-Sale, aduce în timpul din urmă unele observări cu totul tot eronate, malițioase și dezastroase la adresa unuia din cei mai activi profesori la facultatea teologică, prof. Dr. St. Saghin. Aceasta o face Florică, nu poate că ar fi o autoritate pe terenul științelor teologice, ci pur și simplu, ca să nimicească vaza facultății, de care — mulțumită profesorilor dela aceasta facultate, între cari prof. Dr. St. Saghin, după cit îi cunosc opurile teologice, e un adinc cugetător, se bucură atât în țară, cît și în străinătate.

Ca fost elev al d-lui prof. St. Saghin, pot să-i spun d-lui Florică numai următoarele:

Nimene să nu înjosască pre altul pe un teren, care nu-i e cunoscut, căci înjosindu-l, nu-i faci alta nemică, decît îl înalți. Prețul onoarei e numai relativ căci opiniunea altora nu poate avea altă valoare, decît numai dacă determină modul lor de a lucra, ear prof. Saghin, care cugetă și judecă, înainte de ce face ceva, d-le Florică, nu se va lăsa deter-

minat în acțiunile D-sale de D-ta, care ești cunoscut de tot omul de bine de un excentric. Precum într'un stat civilizat datorim siguranța și dreptul de proprietate numai societății, că avem trebuință de alții în toate întreprinderile noastre, că trebuie alții să aibă încredere în noi pentru a conchide un negoț, tot așa opiniunea ce o au alții de noi, are un preț important, dar indirect; și nu-i mirare! Căci onoarea noastră nu e cunoscută decît în lumea, în care trăim; gloria din contra, fuge înaintea noastră cu repeziunea cea mai surprinzătoare. Fiecare poate să aibă pretenziuni la onoare, dar numai excepțiunea dă gloria, căci gloria e cîștigată prin acțiuni extraordinare. Sînt sau fapte, sau opere: Astfel numai două căi sînt deschise pentru a se ajunge la glorie. Pentru a o cuceri prin fapte, trebuie ca cineva să aibă ceea ce se numește o inimă mare; pentru a o avea prin opere, trebuie ca cineva să aibă un cap puternic. Fiecare din cele două drumuri are avantajele și inconveniențele sale particulare. Principala diferență e, că faptele nu lasă după ele decît reamintirea, care slăbește pe zi ce merge, mai alterată, mai indiferentă și chiar se stinge cite puțin, dacă nu se apucă istoria s'o deee posterității sub o formă pietrificată.

Din contra, operele sînt ele însuși nemuritoare și pot să subsiste prin scris pentru totdeauna. De Alexandru cel Mare n'a mai ramas decît renumele, dar Plato, Aristotel, Omer și Orațiu sînt încă de față, trăiesc și lucrează. Dar cui le spun aceste toate?»

D-ta d-le Florică nu poți înțelege și stima decît aceea, ce-ți permite inteligența D-tale. Atingîndu-te deci de persoane, cari numai cînte fac facultății teologice înseamnă că ești cuprins de o nebulie ori de idiotie!

Observatorul.

„APARAREA NAȚIONALĂ” ÎN ȚARA.

Din Sirete.

Turneul studenților universitari din București în Bucovina.

Sub această firmă profită doi escroci nerușinați să înșele lumea rominească și cea străină din Sirete într'un chip curat democratic.

La 8 l. c. sosește aici un anumit G. Marinescu și altul Antonescu sau Cristescu se prezintă unor domni romîni, că ar fi o parte ruptă din societatea de cîntare »Carmen«, care a hotărît să deee concerte și prin celelalte orașe mici din Bucovina și-i roagă de sprijin și de recomandare.

Respectivii domni, în buna credință c'o s'audă o cîntare frumoasă rominească, îi sprijinesc în toată privința, ba animează și pe străini să cumpere bilete de intrare la concertul, ce-au făgăduit să-l deie acești escroci la 17 l. c., ear' celui ce se scuza, c'o să cumpere la casă, fiindcă n'are bani la sine, escroci îi spuneau să ieie bilet numai decît acu, căci la casă pozitiv n'o să fie de căpătat. Astfel împlînd din casă în casă au vîndut bilete de 250 coroane și fără să ieie măcar rămas bun au șterpelit'o fără urmă, pecînd bieții Siriteni strîng din umeri și clătînd din cap — frumoasă treabă —.

S'a telegrafat în toate părțile și pînă azi nici o știre. Ei mai ziceau că Duminiică la 13 l. c. dau concert în Suceava. S'a telegrafat profesorului Sebi Popovic, fiind că dlor vorbia de dinsul și spunea c'au fost la el. Acesta ne respunde, că nu știe nimic de concert. Curios, ei mai știau atîtea familii romi-

nești și aveau recomandări — se'nțelege falsificate — dela fiecare, încît trebuiau să le cazi în cursă numai decît.

Se presupune să fie ovrei din Romania.

Știri locale și din țară.

M.S. Impăratul Francisc Iosif e bolnav. Știrile ultime ne îngrijesc. Noaptea de 17 spre 18 a petrecut-o neliniștit din cauza tusei cataralice, fără să fi variat temperatura. În urma tusei simte și dureri în piept.

Cazuri de moarte. Luni în 1/14 Octombrie a. c. a trecut la cele eterne în comuna Breaza protopresviterul și parohul George Prelici, în vîrstă de 75 de ani. Inmormintarea s'a săvîrșit Joi în 4/17 l. c. a. c. — Fie-i țărîna ușoară și amintirea neștearsă! —

Martî în 2/15 Octombrie a. c. a încetat din viață dna Olga Antonovici născ. Bacinschi, după un morb lung și greu, în etate de 29 ani în comuna Horodnicul-de sus. Inmormintarea a aflat loc Joi în 4/17 Oct. c. — Doarmă în pace!

Preasfințitul episcop al diecezei Aradului Ioan A. Pop și Istoria Romînilor de Dr. I. G. Sbiera. P. S. Episcop al Aradului recunoscînd eminenta valoare a »Istoriei Romînilor de Dr. I. G. Sbiera« apărută de curînd, a publicat următorul circular: »Circulară către toți protopopii, oficiile parohiale, preoții și învățătorii din Dieceza romînă ort. a Aradului.« Dl profesor universitar în pensiuie, din Cernăuț și membru al Academiei Romîne din București Dr. Ioan G. Sbiera a scris o carte de bun preț, sub titlul »Contribuiri pentru o istorie socială-cetățenească, religioasă-bisericească și culturală-literară a romînilor dela originea lor încoace pînă în Iulie 1504. Volumul I. Cernăuț 1906. Tipografia universitară a lui R. Ekhardt«. Cerîndu-mi-se recomandarea acestei cărți în atențiunea cărturarilor noștri bisericiani — preoți și învățători —, ne cade bine, că putem atrage atențiunea P. O. d-tale și a preuțimei și învățătorimeii submanuate, asupra acestui op bogat în material și de un cuprins larg (816 pagini format mare) îndemnînd pe unul și pe fiecare, care poate, să-și procure această carte dela autor, Cernăuț (Bucovina) în prețul de 12 cor. »Opul de sub întrebare e scris cu multă dragoste de lege și de neam și merită al avea tot cărturarul romîn și ar fi de dorit să facă parte din toate bibliotecile noastre parohiale și școlare.« Profitînd de acest prilej, atragem atențiunea iubitei noastre preuțimi și învățătorimeii asupra acelei împrejurări, că aceste două stări — preuțimea și învățătorimea noastră — sînt chemate a fi povățuitorii sufletesti și luminătorii credincioșilor noștri și a se face pe sine apostolii ai credinței strămoșesti și ai cultului nostru religioase-morale și naționale. Pentru a-și putea face deci una și altadin aceste două stări datorința, se recere ca, pe lingă însuflețirea de cauză, să cetească cit mai multe cărți bune — indeosebi de acelea, cari vorbesc despre trecutul neamului și bisericii noastre — pentru că numai astfel, îmbogățindu-și zilnic cunoștințele, vor fi în stare a-și face datorința cu mai mare rezultat. Arad, August v. 1907. Conzistorul eparhial.

Comitetul Intrunirii acad. rom. »Bucovina« pentru semestrul 56 sa constituit în următorul mod: Cand. iur. Victor Bodnarescul X (Senior), stud. iur. Constantin Lupu XX (Consenior) stud. iur. Octavian Voronca XXX (Subsenior) și cand. iur. Vasile Giurumia VX (Vulpan).

Dela căile ferate. Stațiunea Treublitz-, via Sternberg Hannsdor se numește dela 1 Octombrie 1907 Treublitz-Meedl. Stațiunea »Krechowice« via Stryj Husiatyn se va numi cu 1 Oct. 1907 Rozmatów-Krechowice.

Comitetul provizor al soc. veteranilor militari romîni »Fidelitatea împărătească« a înaintat în 1/14 Octombrie a. c. statutele sale înaltului guvern c. r. al țării în scopul aprobării lor.

Societatea meseriașilor romîni din Cernăuț și suburbii convoacă pe toți

membrii ei la adunarea generală extraordinară, care va avea loc la 20 l. c. oarele 3 p. m. în pavilionul Palatului național și invită pe această cale pe toți acei p. t. domni, cari vor să se intereseze de soarta meseriașilor romini din Bucovina. Ordinea de zi: 1. Raportul comitetului. 2. Modificarea statutelor. 3. Trimiterea mai multor dulgheri la un curs gratuit din Viena. 5. Infintarea unui cor de cântare al meseriașilor și plugarilor romini. 5. Eventuale. Pentru comitet: Dimitrie Bucevschi, președinte. Traian Ilcău, secretar.

Bagatelizarea limbilor țării. Afăm că curînd va veni la ocupare postul de controlor pe lingă oficiul căilor ferate din Cernăuț. Cu toate că competenți pentru postul acesta sînt mai mulți fii ai țării, cari cunosc limbile țării și cari s'au probat pînă acu de funcționari conștiincioși, au fost propuși trei funcționari, cari afar' de limba Kulturregilor nu cunosc nici o limbă. Apelăm la deputații noștri să remonstreze energic contra acestei bagatelizării.

Dela Teatru. Duminică la oarele 3 p. m. se va preda »Die versunkene Glocke« de F. Hauptmann, eară luni în 21 »Cavalleria rusticana« și »Baiazzo«. Se fac preparativele pentru operele »Faust« și »Carmen« și operetele »Fledermaus« și »Frühlingsluft«.

Știri din lume.

Marele duce rusesc Vladimir a sosit Vineri la București și a fost primit de familia regală romină cu toate onorurile ce i se cuvin. La intrarea în sala gărei din București marele duce arătînd spre soldații romini, cari dedea onorurile, a zis Regelui în franțuzește: »Nu i-am văzut dela 1877. S'au transformat de atunci«. Regele surzînd a răspuns: »La uniformă numai, la curaj și vitejie nu!» Simbătă familia regală romină a plecat cu înaltul oaspe și cu familia lui la Sinaia.

Un dar al țarului. Din Belgrad se anunță că prințul Karageorgievici a primit din partea țarului Nicolae, o sabie de aur ca o răsplătă pentru serviciile aduse Rusiei prin participarea sa în războiul cu Japonia. Sabia poartă inscripția următoare: »Nicolae, pentru vitezie!» Darul țarului a fost trimis prințul prin ambasadorul Rusiei din Belgrad.

Progromul din Odesa. Progromul care a avut loc Duminică în Odesa a fost de o sălbătăcie rară. Au fost distruse 300 de magazine. Toate fereștile locuințelor evreiești au fost sfărîmate. Organizatorii exceselor opriau tramvaiele electrice pe stradă, silind pe evrei să se dea jos. Acolo unde n'au găsit evrei, au fost maltratați creștinii. Numărul evreilor grav răniți e de 30, iar acela al celor mai ușor răniți e foarte mare.

Grecia și pacificarea Macedoniei. Ziarele din Atena anunță, că ministrul Skuzes a răspuns notei puterilor, admițînd că statele balcanice trebuie să dea con-

cursul lor pentru a contribui la pacificarea Macedoniei. Skuzes a declarat că în această privință Grecii sînt foarte moderați și dacă și celelalte state din Balcani ar fi așa, pacificarea Macedoniei s'ar putea face cu multă ușurință.

Mare demonstrație socialistă în Croația. Miercuri seara mai multe mii de muncitori socialiști au fînt adunarea populară în Zagreb pentru sufragiu universal și contra lui Kossuth, apoi au cutrierat, cu torțe și steaguri roșii în frunte, stradele principale demonstrînd pentru sufragiu universal și huiduînd pe Kossuth. Ordine a fost exemplară.

Școala romină la Prizren. — Ni se scrie dela Uskieb, că Romini din Prizren și-au exprimat dorința de a deschide o școală rominească în orașul lor, unde locuiesc peste 160 de familii rominești. Aici trebuie să spunem, că sînt mai mulți ani de cînd s'a făcut o primă încercare de a se deschide o școală națională la Prizren, dar încercarea n'a isbutit și aceasta mai mult din cauza inexplicabilei goane, pornită de Sirbi în contra Rominilor. Acum, însă, Sirbii au venit la sentimente mai bune, lucru de care luăm act cu toată bucuria.

Serbările navale din Galați. Pentru poporul romin din regat ziua de 19 Sept. a fost o zi de mare însemnătate națională. La Galați, în sunetul muzicelor și bubuitul tunurilor, în prezența întregii familii regale și princiare, în fața tuturor reprezentanților țării s'a unei nesfîrșite mulțime, s'a lansat al doilea monitor cîndrădit »Ioan C. Brătianu« și s'au mai botezat monitoarele: »Lascăr Catargiu«, »Al. Lohovari«, »M. Kogălniceanu« și vedetele: »Maior Cost. Ene«, »Maior D. Giurăscu«, »Maior G. Șontu«, »Maior N. Gr. Ioan«, »Căpitan Valter Mărăcineanu«, »Căpitan N. Lazeăr Bogdan«, »Căpitan M. Romanov« și »Locot. D. Călinescu«, toate construite anul acesta în șantierul »Tecnico-triestin« din Triest și parte în Anglia. Din aceste 12 vase — cari au costat suma de 12 milioane lei —, numai 10 sînt complect montate. E foarte interesant a face un mic istoric al organizării marinei romine din regat. Prima lege care a organizat marina rom. s'a votat în Moldova la anul 1859, cînd sub denumirea de »Flotilă« s'a înfundat în Galați în serviciu de pază a Dunării, compus din 2 salupe și cîteva bărci. Intre anii 72—77 flotila rom. se mărește cu vasele: Rominia, Fulger și Stefan cel Mare, care a servit și de Jacht regal. În 82 se aduc vasele: Mircea, Alexandru cel Bun, Smirdan, Opanez și Rahova. Adevărata cimentare a marinei rom. ca corp deosebit, cu un comandant suprem se face în 1886. În epoca aceasta s'au comandat crucișătorul: Elisabeta, canonierele: Șiretul, Bistrița și Oltul și torpiloarele: Șmăul, Șborul și Năluca. În 95 se comandă vasele: Prutul, Argeșul, Vedeș, Tebormanul și Trotusul, necesare poliției de Dunăre. În 96 flotila e organizată prin decret regal, iar în 98, o lege nouă îi dă organizația ce o are astăzi alcătuită din o divizie de Mare, o divizie de

Dunăre, arsenalul marine, depozitul munițiilor artileriei și torpilelor etc. Așa dar astăzi, după 41 de ani, marina rom. dispune de 45 vase cu 129 tunuri, un personale 117 ofițeri și 2159 oameni. — Au vorbit Ministrul de război General Averesan, căruia în termeni calzi și entuziaști i a răspuns M. S. Regele, iar la sfîrșit vorbește în limba franceză dl Huterat, at-torul șantierului din Triest.

Avis!

În urma emisului înaltului c. r. ministeriu de finanțe din 11 Noemvre 1902, Nr. 71637/2, comitetul țării a fixat următoarele prețuri ca prețuri normale pentru consumenții din ducatul Bucovinei și anume:

- a) sare în huscă . . . 22 bani,
- b) sare mare un klgr. . . 21 »
- c) sare p. vite 1/2 q metr. 425 »

Spre înlesnirea vînzării a creat comitetul țării, prin biroul țării pentru debitul de sare în districtele mai mari ale țării debitori (traficuri) angrosiste de sare, a închiat contracte cu traficanți, conform cărora aceștia sînt obligați prin depunerea unei cauțiuni de a crea în localitățile, cari aparțin cercului lor, traficuri (debitori) de sare corespunzătoare numărului poporului, a le îngriji cu cantitatea necesară de sare și de a veghia ca prețurile sus indicate să nu fie întrecute de către traficanții mici.

Cauțiunile depuse la biroul țării au de scop de a împiedica ori ce fel de incorectități din partea traficanților utari precum și ori ce fel de întrecere a prețurilor sus indicate prin traficanții mici.

Constatîndu-se în mod oficial vre-o contravențiune la un angrosist sau la un traficant mic din circumscripția sa, comitetul țării va pedepsi pe angrosist cu o amîndă bănească sau îi va deține licența de vînzare.

Deși pînă acuma nimene nu s'a depîns la comitetul țării pentru debitul de sare, asupra urcării arbitrare a prețurilor de sare, totuși se ivesc precum se svonește, astfel de inconveniente în unele comune.

Primariul este deci strict obligat a se încredința personal despre prețurile, cari se plătesc în comunele respective de către consumenții traficanților pentru sare, mai departe a informa poporul că traficanțului e interzis sub pedeapsă ori ce urcare a prețurilor fixate.

În fine primariul este obligat, a face imediat arătare comitetului țării, cînd s'ar constata că unul sau altul din traficanți ar fi urcat prețurile de sare, ca să se poată întreprinde pașii necesari pentru a înlătura inconvenientele aceste. **Dela comitetul țării al ducatului Bucovina.**

Mulțămite publice.

Abiturienții romini dela gimnaziul gr. or. din Suceava au aranjat la 3 Oct. c. o serată cu dans în sala »Otelului Central«. Astă petrecere, la care s'a intrunit toată elita societății din Suceava și împrejurime, a decurs spre mulțămirea tuturor demn și cuviincios, făcînd onoare tinerilor aranjatori. Succesul moral și material a fost cît se poate de frumos. Serata dîndu-se în folosul internatului »Vasile Cocirla«, s'au oferit mai multe suprasolviri, și anume din partea umătoarelor persoane:

Dnii: Archimandrit Balmoș 20 cor., pref. Dr. Tarangul 5 cor., prof. C. Cosovici 5 cor., prof. Dr. Dașchevici 4 cor., soc. acad. »Junimea« 10 cor., soc. acad. »Dacia« 7 cor., prof. Ir. Muntean 4 cor., pâr. Dr. G. Mihuță 5 cor., notar Sim. Baranovschi 7 cor., viceprez. de trib. A. Pridie 7 cor., abit. Emilian Sahlean 3 cor.. Cîte 2 cor. au suprasolvi domnii: Dr. Orest Tarangul, pâr. Eln. Gribovschi, adj. Dim. Balmoș, prof. Em. Iliuț, pâr. Ioan Dorofteiu, adv. Dr. I. Luță, pâr. Simiganovschi, Botezat, Dr. Aurel Grigorievici, prof. A. Dugan, Vict. Morariu, Dr. Goldenberg, stud. iur. A. Moldovan, prof. Severin Procopovici. Cîte 1 cor. au suprasolvit dnii: inv. sup. Pancrație Prelipsean, Gavril Mleşniță, Meletie Mleşniță, Tonioni, adj. Ratea, prof. Const. Procopovici, prof. Amuliu Litviniuc și dna Cecilia Dan.

Tuturor acestor binevoiter ai tinerimii studioase din partea subsemnatului se aduce mulțămite cea mai profundă.

Severin Procopovici, directorul internatului »Vasile Cocirla« din Suceava.

Știri ultime.

Mareșalul țării, dl baron Georgi Vasilco, care în numele comitetului țării și al său s'a interesat la cancelaria cabinetului despre starea sănătății Maiestății Sale, a primit astăzi următoarea telegramă:

Dlui mareșal al țării Georgi baron Vasilco Berhomet.

Starea Maiestății Sale de cîteva zile încoace e neschimbată, ultima noapte din cauza agravării catarhului mai puțin bună, dar Maiestatea sa e părăsit de friguri și în vigoare mulțămitoare.

Generalul de Cavalerie Paar.

Mulțămite publică.

Din incidentul repăusării scumpului și iubitului soț, resp. fiului, fratelui, cumnatului și nepotului nostru

Grigorie Vavric

învățător sup. în Pojorita

s'a manifestat față de defunct atîta simpatie, încît nu suntem în stare de a mulțămi în mod cuvenit fiecărui prieten și cunoscut în special.

Exprimăm deci pe această cale mulțămitele noastre profunde Domnului conte Bellegarde, Sântiei Sale, Domnului exarch și paroch Eusebie Constantinovici și Sântiilor lor D-lor Dionisie Constantinovici și Ioan Popovici, D-lui inspector districtual Dimitrie Teleagă și întregii învățătorimi din district, comitetului comunal din loc și tuturor persoanelor, cari au manifestat condolențe, au depus cununi și l'au petrecut pe neuitatul defunct la locul de eternă odihnă.

Familia întristată.